

Van bijna alle vondsten is gedroogd materiaal in ons herbarium, *Amanita strobiliformis* bevindt zich in het Rijksherbarium.

Summary:

Some collections of interesting fungi made during 1974 are recorded. In the alphabetic list the species marked "K" were found in humid deciduous park-like woods mostly belonging to old estates, with many old trees (oak, beech, ash, sycamore, lime) and situated on calcareous alluvial clay soil in the river area (mainly between Rhine and Waal). The species marked "Z" were met with in dry woods planted with Scots pine or with oak, birch and beech, situated on poor acidic diluvial soil in "De Veluwe", province of Gelderland, N. of the Rhine.

•

PSATHYRELLA - FEUILLETON VII: SLEUTEL EN CHECK LIST VAN DE SOORTEN VAN DE SEKTIE ATOMATAE

E. Kits van Waveren

Koninginneweg 136
Amsterdam

Hieronder volgt het begin van een Check List van de soorten van het genus *Psathyrella* in de hoop, dat wij vóór de eeuwwisseling een volledige Check List van dit genus kunnen aanbieden. Onze mini-lijst is vervaardigd volgens de richtlijnen, aangegeven in de in 1970 en januari 1971 verschenen memoranda van de redactie van de "werkgroep Check List" van onze Florakommissie. De mini-lijst bevat slechts vier soorten (waarvan één met 1 variëteit en 3 vormen), en het heeft ons een half jaar gekost om achter, wat wij meenden dat de juiste nomenklatuur en synonymie was, te komen. Met alle respect voor de Britse Check List (1) mag opgemerkt worden, dat Orton daar twee volle jaren full time aan heeft kunnen werken en dat de lijst, wat het genus *Psathyrella* betreft, vele mankementen heeft en ook bij lange na niet geeft, wat onze Check List-werkgroep nastreeft.

Wij verwijzen nog eens naar onze *Psathyrella*-feuilletons III t.m. VI in vorige nummers van *Coolia* (3), met name naar No. IV, waarin wij een beschrijving gaven van de belangrijkste soort van

de sekte *Atomatae*, *P. prona*. In *Persoonia* (2) is de nomenklatuur van de groep verklaard. Wij willen daar nu de volgende opmerkingen aan toevoegen:

1. De groepen *Atomatae* en *Pronae* van de sekte *Psathyrella* van het door Kühner en Romagnesi (4) *Drosophila* genoemde genus *Psathyrella* zijn door ons, in navolging van Singer (6) tot één sekte samengevoegd, de sekte *Atomatae*.

2. Merkwaardigerwijs - en de redenen zijn zuiver van nomenklatorische aard en worden de lezer bespaard - komt in deze sekte het epitheton *atomata* niet meer voor en is *P. prona*, ook bij Singer, de typesoort van deze sekte.

3. De door ons voorgestelde nomenklatuur wijkt nogal af van die, welke men in de *Flore analytique* (4) vindt, en de redenen daarvan vindt men vermeld in ons feuilleton VI.

4. In de hoop, dat zij in Nederland nog eens zal worden gevonden, hebben wij de in ons land nog niet gesignaleerde soort van Watling (8), *P. coprophila*, opgenomen in de determineertabel.

5. Ook de in de literatuur als *P. atomata* en door ons tot *P. prona f. cana* omgedoopte soort (zie feuilleton VI) is ons inziens nog niet met zekerheid in Nederland gevonden. Het staat namelijk niet vast, of bij de twee voor Nederland als *P. atomata* geregistreerde vondsten met voldoende zorg (mikroskopisch onderzoek van de gewassen lamel!) de afwezigheid van een rode lamelsnede werd vastgesteld. Swanenburg de Veye (7) schreef in 1934, dat hij in een tuin in Veendam "aan een slootkant tusschen allerlei afval een aantal tot het genus *Psathyrella* behorende zwammetjes vond, die zoo dicht bij elkaar groeiden en op het eerste gezicht veel overeenkomst vertoonden, dat hij meende met één soort te doen te hebben". Hij konkludeerde echter, dat hij te maken had met twee soorten, *P. gracilis* (met rode lamelsnede) en *P. atomata* (witte snede, maar de Veye schrijft erbij, dat de snede bij *P. atomata* "zeer zelden, evenals bij *P. gracilis*, roodachtig schijnt te zijn"). De standplaats (*P. atomata* groeit bijna altijd in gras), de groeiwijze op een takje van de exemplaren die hij voor *P. atomata* hield, verder het feit, dat de exemplaren zo dicht bij typische exemplaren van *P. gracilis* stonden en de stelen uitzonderlijk lang waren (10 cm), pleiten er sterk voor, dat zijn exemplaren toch ook *P. gracilis* zijn geweest, alhoewel de Veye de sporen groter vond dan die van *P. gracilis*. Uit een drie-regelige vermelding van de vondst van *P. atomata* door Maas Geesteranus (5) in 1952 kan evenmin met zekerheid worden afgeleid, dat deze *P. atomata* betrof. In het Rijksherbarium bevindt zich één gedroogd exemplaar, geregistreerd als *P. atomata*, gevonden in september 1926 bij Dordrecht en gedetermineerd door Mej. Catharina Cool, doch bij dit exemplaar bevindt zich geen makroskopische beschrijving.

6. Bij het bewerken van de sectie *Atomatae* in 1972 (2) beschikten wij nog niet over in Nederland gevonden materiaal van *P. prona f. albidula*, doch tot onze grote vreugde vonden wij twee klassieke exemplaren van deze vorm in het Roderveld bij Oldenzaal op 10 oktober 1974.

7. De tabel bevat een nieuwe soort, door ons tweemaal gevonden en *P. romagnesii* gedoopt.

Onze determineertabel geeft uiteraard de sleutelkenmerken, maar tussen haakjes ook nog wel enkele andere kenmerken van elke soort. In de lijst is tussen haakjes achter elke naam het aan ons bekende aantal vondsten in Nederland aangegeven. Tevens is met z-tjes de zeldzaamheid van voorkomen aangegeven volgens de codering, die is afgesproken met de werkgroep van de Florakommissie. Behalve de zeer kleine soorten *P. stercoraria* (uitsluitend op mest) en *P. romagnesii* (in de grond), hebben alle andere soorten ongeveer dezelfde grootte, habitus en kleurschakeringen als *P. prona*, welke wij uitvoerig beschreven in feuilleton IV.

Determineertabel

1a.	Op mest groeiende soorten	2
b.	Niet op mest groeiende soorten (<i>P. prona</i> soms wel in bemeste graslanden)	4
2a.	Kiemporus centraal; pleurocystieden lageniform	3
b.	Kiemporus iets ekscentrisch; pleurocystieden utriform of sub-utriform (witte lamelsnede)	<i>P. coprophila</i>
3a.	Veel velum op hoed; witte lamelsnede	<i>P. coprobia</i>
b.	Weinig velum op hoed; rode lamelsnede (zeer kleine soort, hoed 3-8 mm, pleurocystieden zeer spaarzaam, cheilocystieden met opvallend lange halzen)	<i>P. stercoraria</i>
4a.	Hoed 6-20 mm breed, steel 18-65 mm lang; sporen 12,6-17,1 x 6,3-8,1 µm; pleurocystieden lageniform of utriform	5
b.	Hoed 3-5 mm breed, steel 10-15 mm lang; sporen 10,8-12,6 x 5,9-7,2 µm; pleurocystieden subcapitaat	<i>P. romagnesii</i>
5a.	Pleurocystieden lageniform	6
b.	Pleurocystieden utriform	<i>P. prona var. utriformis</i>
6a.	Lamelsnede wit	7
b.	Lamelsnede rood	8
7a.	Hoed en lamellen grijs	<i>P. prona f. cana</i>
b.	Hoed bruin; lamellen 'n beetje bruin.	<i>P. prona f. albidula</i>
8a.	Volwassen hoed bruin tot grijsbruin of zelfs in hoofdzaak grijs; lamellen grijs tot purpergrijs of met spoortje bruin (volledige beschrijving zie feuilleton IV)	<i>P. prona</i>
b.	Volwassen hoed donker bruin; lamellen bruin	<i>P. prona f. picta</i>

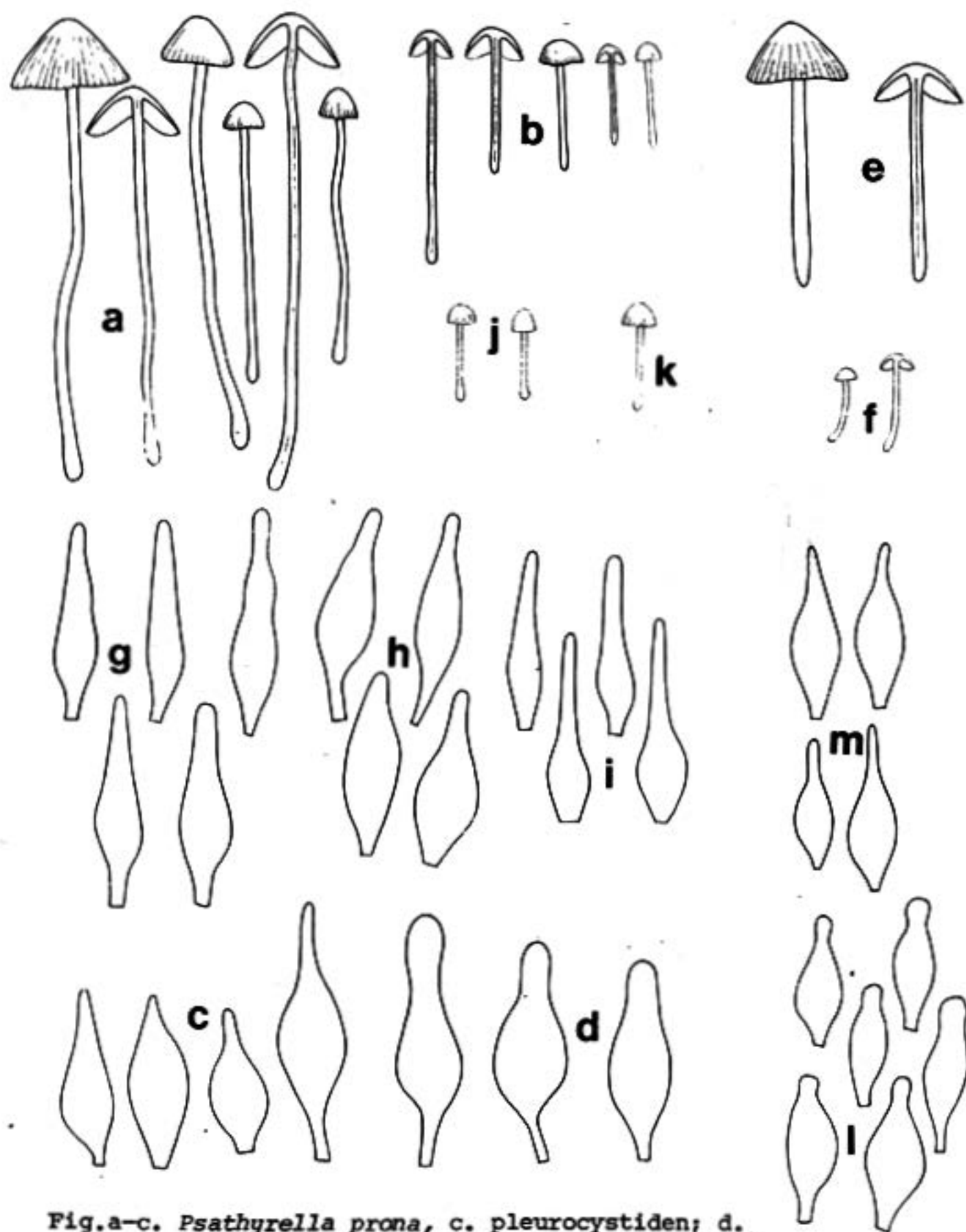

Fig. a-c. *Psathyrella prona*, c. pleurocystiden; d. *P. prona* var. *utriformis*, pleurocystiden; e-i. *P. coprobia*, g-i. pleurocystiden; j-l. *P. romagnesii*, l. pleurocystiden; m. *P. stercoraria*, pleurocystiden. Voor verdere afbeeldingen van de soorten genoemd in dit artikel zie Kits van Waveren (2).

Check List

syn. = synonym; mis. = misaplikatie; ill. = geselecteerde illustratie; beschr. = geselecteerde beschrijving; l.c. = loco citato = zie iets verder boven.

Psathyrella coprobia (J.E. Lange) A.H. Smith - Contr. Univ.

Herb. 4: 93. 1939. ZZ (5).

syn.: *Psathyra semivestita* Berk. & Br. var. *coprobia* J.E. Lange in Dansk bot. Ark. 9 (1): 7. 1936.

Psathyra coprobia (J.E. Lange) J.E. Lange, Fl. agar. dan. 4: 93. 1939.

Drosophila coprobia (J.E. Lange) apud Kühn. & Romagn., Fl. anal. p. 355. 1953.

mis.: *Psathyra semivestita* (Berk. & Br.) Quél. sensu Kaufman in Agar. Mich. p. 271. 1918.

ill.: J.E. Lange, Fl. agar. dan. 4: Pl. 152 F. 1939.

beschr.: J.E. Lange, l.c. p. 93, - Möller, Fungi of the Paerões 1: 181. 1945. - Kühner & Romagn., Fl. anal. p. 355. 1953. - Kits van Waveren in Persoonia 7: 45. 1972.

bewijskollekties: Denekamp, 1962; Etten & Leur, 1965; Nederweert-Asten, 1963, 1965 en Hilversum, 1970.

Psathyrella prona (Fr.) Gillet - Champ. Fr., Hyménom. p. 618. 1878. Z (15).

syn.: *Agaricus pronus* Fr., Epicr. p. 239. 1838; Monogr. Hymenom. Suec. 1: 450. 1857; Hymenom. europ. p. 315. 1874; Icon. sel. 2: 39, Pl. 139, Fig. 3. 1879.

Coprinarius pronus (Fr.) Quél., Enchir. p. 120. 1886.

Drosophila prona (Fr.) Quél., Fl. mycol. p. 57. 1888.

Psathyra prona (Fr.) J.E. Lange in Dansk bot. Ark. 4 (9): 16. 1936.

Psathyrella subprona Cleland in Trans. Proc. R. Soc. S. Austr. 51: 306, 1927.

mis.: *Psathyrella atomata* (Fr.) Ricken, Blätterp. 265. 1915.

ill.: Cooke, Ill. Br. Fungi 5: Pl. 656 (640). 1886-8. - Gillet, Tabl. anal. Hymenom., Pl. 589. 1890. - Bresadola, Icon. mycol. 18: Pl. 890. 1931. - Ricken, Blätterp. Pl. 68, Fig. 6 (als *P. atomata*). - J.E. Lange, Fl. agar. dan. 4: Pl. 155 C en C¹. 1939.

beschr.: Gillet, Champ. Fr., Hyménom. p. 618. 1878. - Ricken, l.c. p. 265. (als *P. atomata*). - J.E. Lange, l.c. p. 101. Kühn. & Romagn., Fl. anal. p. 356. 1953. - Singer in Beih. Nova Hedw. 29: 191. 1965. - Kits van Waveren in Persoonia 7: 24. 1972.

bewijskollekties: Doetinchem, 1953; Amsterdams Bos, 1960, 1961 en 1967; Denekamp 1962, 1963 en 1969; Nuenen, 1962; Wageningen, 1963; Dorst, 1965; Leiden, 1969; Haarzuilens,

- 1969; 's-Graveland, 1970; Vleuten, 1972; Boekelo, 1967.
- Psathyrella prona f. albidula (Romagn.) Kits van Wav. - Persoonia 7: 43. 1972. ZZZ (1).
- syn.: *Drosophila albidula* Romagn. in Bull. mens. Soc. linn. Lyon 21: 151. 1952.
- Psathyrella albidula* (Romagn.) Moser, Röhrlinge u. Blätterp., 3. Aufl., p. 215. 1967.
- Psathyra subatomata* J.E. Lange (nec Karsten 1885) in Dansk bot. Ark. 9 (1): 16. 1936; Fl. agar. dan. 1: Pl. 111, 1940. ill.: J.E. Lange, l.c. 4: Pl. 153 C. 1939 (als *P. subatomata*). - beschr.: J.E. Lange, l.c. 4: 102. 1939 (als *P. subatomata*). - Kühn. & Romagn., Fl. anal. p. 356. 1953 (als *P. albidula*). - Favre, Catal. descr. Champ. sup. Zone subalp. Parc natn. Suisse p. 550. 1960 (als *P. picta*).
- bewijskollektie: Het Roderveld, Oldenzaal, 1974.
- Psathyrella prona f. picta (Romagn.) Kits van Wav. - Persoonia 7: 39. 1972. ZZZ (1).
- syn.: *Drosophila picta* Romagn. in Bull. mens. Soc. linn. Lyon 21: 151. 1952.
- beschr.: Kühn. & Romagn., Fl. anal. p. 356. 1953. - Kits van Wav. in Persoonia 7: 38. 1972.
- bewijskollekties: Amsterdam, 1961 en 1966.
- Psathyrella prona var. utrififormis Kits van Wav. - Persoonia 7: 43. 1972. ZZZ (3).
- syn.: *Psathyrella vinosofulva* P.D. Orton in Trans. Br. mycol. Soc. 43: 378. 1960.
- beschr.: P.D. Orton, l.c.
- bewijskollekties: Amerongen, 1955; Leiden, 1960; Echt, 1962.
- Psathyrella romagnesii Kits van Wav. - Persoonia 7: 44. 1972. ZZZ (2).
- beschr.: Kits van Wav., l.c.
- bewijskollekties: Heumen, 1964; Bommerig, 1964.
- Psathyrella stercorearia (Kühn. & Joss.) Moser - Röhrlinge u. Blätterp. 3. Aufl., p. 215. 1967. ZZZ (1).
- syn.: *Drosophila stercorearia* Kühn. & Joss. apud Kühn. & Romagn. in Bull. Soc. Nat. Oyonnax 10-11 (Mém. hors Sér. 2): 4. 1957 (ook 57, 59).
- ill.: Kühn. & Joss., l.c.
- beschr.: Kühn. & Romagn., Fl. anal. p. 356. 1953. - Kits van Wav. in Persoonia 7: 48. 1972.
- bewijskollekties: 's-Graveland, 1971.

Literatuur:

1. Dennis, R.W.G., Orton, P.D., Hora, F.B. (1960). New Check list of British agarics and boleti. - Transactions of

- the British mycological Society, Supplement.
2. Kits van Waveren, E. (1972). Notes on the genus *Psathyrella* - III. Unorthodox approach and key to section *Atomatae*. - *Persoonia* 7: 23-54.
 3. Kits van Waveren, E. (1974). *Psathyrella*-feuilleton II, IV, V en VI. - *Coolia* 17: 49-53, 77-79, 79-81, 96-98.
 4. Kühner, R. & Romagnesi, H. (1953). Flore analytique des champignons supérieurs.
 5. Maas Geesteranus, R.A. (1952). Mycologische aantekeningen XVI-XVII. - *Fungus* 22: 18-22.
 6. Singer, R. (1962). The Agaricales in modern taxonomy. Weinheim.
 7. Swanenburg de Veye, G.D. (1934). Een tweetal aardige *Psathyrella*'s. - *Fungus* 5: 57-59.
 8. Watling, R. & Jurand, M. (1971). Two new coprophilous species of *Psathyrella*. - Notes of the Royal botanic Garden Edinburgh 31: 146.

BOEK- en LITERATUURBESPREKINGEN

=====

- P. Joly - *Paddestoelen in kleuren*. 8°, 225 blz., 110 natuuroppnamen in kleuren, 52 tekeningen. Ned. vertaling N. Ernste, voorwoord J. Daams. Zomer & Keuning, Wageningen. 1974. Prijs f. 21,50 (besteld bij het Wereld Natuurfonds, Zeist, f. 18,50).

Het boekje is, volgens de auteur, slechts bedoeld als een "hopelijk eenvoudig" atlasje voor beginners. Het is dus zéér onvolledig en bevat geen determineertabellen. De bewering van de uitgever dat hiermee "... de wandelaar ... de belangrijkste paddestoelen gemakkelijk onderscheiden en op naam brengen kan ..." behoort dan ook tot de gebruikelijke commerciële nonsens. Een positief punt van het boekje is wel een ongewoon hoog percentage (ik kwam op 42%) mooie of zelfs prachtige foto's. Vele zijn ook nog mycologisch duidelijk genoeg. Gebruikt naast een determineerboek, kan het werkje een welkome aanwinst vormen voor de plaatjeskollektie van de amateur, al zijn enkele foto's al bekend uit de boekjes van Haas en Schrempf (enkele in spiegelbeeld!).

De bijschriften schieten echter ernstig tekort: gegevens over afmetingen van hoed en steel b.v. ontbreken in de meeste ge-